

ICF lastenkuntoutuksessa hanke 2019 - 2021

Varhaiskasvatuksen havaintolomakkeen tueksi

- Varhaiskasvatuksen havaintoja lomake on kehitetty varhaiskasvatuksen ammattilaisten käyttöön kartoittamaan lapsen toimintakykyä monipuolisesti varhaiskasvatusympäristössä.
- Lomake pohjaa kansainväliseen toimintakykyluokitukseen ja mahdollistaa rakenteellisesti yhtenäisen toimintakyvyn kuvauksen terveydenhuollon ammattilaisten kanssa.
- yhtenäinen kieli helpottaa tiedon hahmottamista. Tämä on erittäin tärkeää etenkin mahdollisen tuen tarpeen kartoittamisen ja suunnittelun kannalta.
- Toimintakyvyn ongelmia määritetään numeerisesti

0 = onnistuu /ei ongelmaa

1= tarvitsee harjoittelua / lievä ongelma

2= tarvitsee tukea / kohtalainen ongelma

3= erityistä vaikeutta / vaikea ongelma

4= ehdoton ongelma

Mittajan avulla voi olla helpompaa miettiä toimintakyvyn ongelman määrää

- **Mutta numeerinen ongelman määrittäminen ei koskaan riitä yksinään.**

Toimintakyvyn ongelman numeerinen tarkenne (=1,2,3,4) edellyttää aina kuvauksen ongelmasta.

Esim.

	0	1	2	3	4
Leikki (d9200)				X	
Leikki onnistuu sisällä yhden kaverin kanssa. Mikäli leikkikaveriksi ohjataan joku tai jotkut muut lapset, edellyttää se aina aikuisen osallistumista leikkiin, muutoin Matti hajottaa leikkiä ja lähtee vaeltelemaan muualle.					

- **Lapsen toimintakyvyn kuvaus on aina varhaiskasvatuksen aikuisten yhdessä laatima!**
- Lomakkeen viimeiselle sivulle kootaan yhteenvetona lapsen toimintakyky, näin saadaan **tiivistetty** profiili lapsen toimintakyvyn vahvuuksista ja ongelmista
- Ympäristötekijät on tärkeä huomioida ja kuvata lapsen toimintakykyä havainnoitaessa
- Ympäristötekijät voivat olla joko edistäviä tai rajoittavia

+4	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	-4
+4	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	-4
+4 ehdottomasti edistävä tekijä		+3 merkittävästi edistävä tekijä		0 ei edistävä / ei rajoittava	-1 lievästi rajoittava tekijä		-2 kohtalaisesti rajoittava tekijä	
+2 kohtalaisesti edistävä		+1 lievästi edistävä			-3 merkittävästi rajoittava tekijä		-4 ehdottomasti rajoittava tekijä	

- **Ympäristötekijöitä tarkastellaan aina LAPSEN näkökulmasta**

Esim.

Tuki (PL3) fyysisen, emotionaalisen tuen määrä	+4	+3	+2	+1	0	-1	-2	-3	-4
lähiperhe (e310) esim. sisarus		X					X		
Matin vanhemmat tuovat hänet joka aamu hyvissä ajoin ennen aamupalan tarjoilua, jolloin Matti ehtii rauhassa riisuutua ja asettua ennen hänelle ei niin mieluisan aamupalan syöntiä. TAI (-2) Matti tulee joka aamu myöhässä aamupalalle, minkä seurauksena hänen on vaikea aloittaa suoraan hänelle ei niin mielekkästä aamupalan syömisestä.									

- Joskus voi olla vaikea tarkentaa ympäristön jotain osa-aluetta. Silloin voit jättää kohdan tyhjäksi.
- Tarkenne 0 tarkoittaa, että asia on käsitelty, eikä tekijä ole edistävää tai rajoittava
- Kun ympäristötekijät on käsitelty, tehdään niistä lomakkeen viimeiselle sivulle kooste

Varhaiskasvatuksen havainnot lapsen toimintakyvystä käydään aina keskustellen läpi huoltajien kanssa. Huoltaja allekirjoittaa lomakkeen, mikä on merkinä siitä, että vanhemmat ovat tietoisia lomakkeen sisällöstä.

- varhaiskasvatuksen havainnot lapsen toimintakyvystä – lomake soveltuu hyvin 2–5 v. lasten toimintakyvyn kartoittamiseen.
Esikouluikäisten lasten toimintakyvyn kartoittamiseen voi lisätä tarvittavia asioita tyhjiin lokeroihin tai muuta kohtaan.
- Lomakkeen täyttämisaikakohdista on tärkeä sopia omalla alueella. Hankkeessa on havaittiin toimivaksi käytänteeksi lomakkeen täyttäminen ennen neuvolan vuosittaisia ikäkausitarkastuksia (2-6v) sekä ennen kuntoutuksen suunnitelman laatimista tai päivittämistä, jos edellisestä on yli 6kk tai toimintakyvyssä on tapahtunut muutosta.

Liittinä on THL:n sähköisestä kirjasta poimitut viralliset ICF-koodit tarkempaa tarkastelua varten

<https://www.thl.fi/icf-koodit/>

OSALLISTUMINEN

d720 Henkilöiden välinen monimuotoinen vuorovaikutus

Vuorovaikutussuhteiden ylläpitäminen ja suhteiden hoitaminen asiayhteyteen ja sosiaaliseen tilanteeseen sopivalla tavalla, kuten säätelemällä tunteita ja mielijohotteita, kontrolloimalla kielellistä ja fyysistä aggressiivisuutta, toimimalla itsenäisesti vuorovaikutussuhteissa ja noudattamalla sosiaalisia sääntöjä ja sopimuksia esim. leikittäessä tai pelattaessa pelejä, opiskeltaessa tai työskenneltäessä muiden kanssa.

d9200 Peli ja leikki

Osallistuminen sääntöpeleihin tai epämuodollisiin tai vapaamuotoisiin peleihin, kuten lautapelin peluu, korttipelit tai lasten leikit

d815 Ohjattu oppiminen/Esiopetus

Oppiminen koulutusjärjestelmän aloitustasolla, jonka ensisijainen tarkoitus on tutustuttaa lapsi koulumaiseen ympäristöön ja valmistaa häntä oppivelvollisuuteen, kuten taitojen hankkiminen päivähoitossa tai vastaavassa ympäristössä valmistauduttaessa kouluun menoon.

SUORITUKSET / TAIDOT

Oppiminen ja tiedon soveltaminen (PL1)

d130 Jäljitteleminen

Oppiminen, joka perustuu matkimiseen tai jäljittelyyn, kuten kasvojen ilmeen, eleen, äänen tai aakkosten jäljitteleminen

d137 Käsitteiden omaksuminen

Asioihin, henkilöihin ja tapahtumiin liittyvien peruskäsitteiden ja monimutkaisten käsitteiden ymmärtämisen ja käyttämisen mahdollistavan osaamisen kehittyminen

d155 Taitojen hankkiminen

Peruskykyjen ja monimutkaisempien kykyjen hankkiminen sellaisten toimien ja tekojen sarjoina, joita tarvitaan taidon saavuttamiseen sen alkuvaiheesta aina taidon lopulliseen hallitsemiseen asti, kuten työkalujen tai lelujen käsittely tai pelien pelaaminen

d160 Tarkkaavuuden kohdentaminen

Keskittyminen tarkoituksellisesti erityisiin ärsykkeisiin, kuten häiritseviä ääniä poissuodattamalla.

Yleisluonteiset tehtävät (PL2)

d210 Yksittäisen tehtävän tekeminen

Yksittäisen tehtävän psyykkisiin ja fyysisiin osatekijöihin liittyvien yksinkertaisten tai monimutkaisten ja koordinoitujen toimien suorittaminen, kuten tehtävän aloittaminen, tehtävän suorittamiseen tarvittavan ajan, tilan ja tarvikkeiden järjestäminen, tehtävän suorittamisen ajoittaminen ja tehtävän toteuttaminen, lopettaminen ja jatkaminen. *Sisältää: yksinkertaisen tai monimutkaisten tehtävän tekeminen, yksinkertaisen tehtävän tekeminen itsenäisesti tai ryhmässä*

d230 Päivittäin toistuvien tehtävien ja toimien suorittaminen

Yksinkertaisten tai monimutkaisten ja koordinoitujen toimien suorittaminen tarkoituksena suunnitella, hallita ja loppuunsaattaa päivästä toiseen toistuvien toimenpiteiden ja tehtävien asettamat vaatimukset, kuten ajankäytön suunnittelu ja erillisten toimien suunnittelu päivän aikana.

Sisältää: päivittäin toistuvien tehtävien ja toimien hallitseminen ja suorittaminen loppuun, oman toimintatason hallitseminen

Kommunikointi (PL3)**d310 Puhuttujen viestien ymmärtäminen**

Puhuttujen viestien suorien ja epäsuorien merkitysten ymmärtäminen, kuten väitteen sisältämän asian tai kielelle ominaisen ilmaisun ymmärtäminen.

d330Puhuminen

Sanojen, lauseiden ja näitä pidempien ilmaisujen esittäminen suoria ja epäsuoria merkityksiä sisältävillä puhutuilla viesteillä, kuten asian ilmaiseminen tai tarinan kertominen suullisesti.

Liikkuminen (PL4)**d415 Asennon ylläpitäminen**

Samassa asennossa pysyminen tilanteen edellyttämällä tavalla, kuten istuma- ja seisoma-asennon ylläpitäminen työssä tai koulussa

d450 Käveleminen

Liikkuminen kävellen, askel askeleelta siten, että jompikumpi jalka on maassa, kuten kuljeskeleminen, löntystäminen, eteen-, taakse- tai sivullepäin käveleminen.

Sisältää: lyhyiden ja pitkien matkojen käveleminen, erilaisilla alustoilla käveleminen, esteiden väistäminen

d455 Liikkuminen paikasta toiseen

Kehon siirtäminen paikasta toiseen muulla tavoin kuin kävellen, kuten kallion yli kiipeäminen tai kadulla juokseminen, hyppely, kipittäminen, hyppääminen, kuperkeikan tekeminen tai esteiden väistäminen juosten.

Sisältää: ryömiminen, kiipeäminen, juokseminen, hölkkääminen, hyppääminen ja uiminen

d440 Käden hienomotorinen käyttäminen

Koordinoidut liikkeet esineiden käsittelemiseksi, poimimiseksi, pitämiseksi ja irrottamiseksi kättä, peukaloa ja sormia käyttäen, kuten kerätessä kolikoita pöydältä, valittaessa puhelinnumeroa tai käännettäessä säädintä. Käsitteleminen; sakset, kynät, haarukka, veitsi jne.

Itsestä huolehtiminen (PL5)**d540 Pukeutuminen**

Koordinoitujen toimien ja tehtävien suorittaminen vaatteiden ja jalkineiden pukemiseksi ja riisumiseksi sopivassa järjestyksessä ilmastolliset olosuhteet ja sosiaalinen tilanne huomioon ottaen, kuten paitojen, puseroiden, hameiden, housujen, alusvaatteiden, sukkahousujen, hattujen, käsineiden, takkien, kenkien, saappaiden, sandaalien ja tossujen pukeminen ja riisuminen

d550 Ruokaileminen

Koordinoitujen toimien ja tehtävien suorittaminen tarjoillun ruoan syömiseksi, ruoan suuhun viemiseksi ja sen nauttimiseksi kulttuurisesti hyväksyttävillä tavoilla pilkkomalla ruoka, käyttämällä ruokailuvälineitä, avaamalla pullot ja purkit sekä osallistumalla erilaisiin ruokailutilanteisiin

d530 WC:ssä käyminen

WC-käynnin suunnitteleminen ja toteuttaminen

KEHON TOIMINNOT**b210 Näkötoiminnot**

näöntarkkuustoiminnot, näkökenttätoiminnot, näön laatu, valon ja värin aistimisen toiminnot, lähi- ja kaukonäön tarkkuus.

b230 Kuulotoiminnot

kuulotoiminnot, äänien erottuminen, äänilähteen paikantuminen, kuulovamma ja huonokuuloisuus

b156 Havaintotoiminnot

Erietyiset mielen toiminnot, joihin perustuu sensoristen ärsykkeiden tunnistus ja tulkinta. Sisältää: kuulo-, näkö-, haju-, maku-, tunto- ja visuospatiaaliset havaintotoiminnot. (hahmottaminen)

PL2 Aistitoiminnot

Tässä pääluokassa käsitellään näkö-, kuulo-, maku- ja muiden aistien toimintoja sekä myös kivun aistimista.

b140 Tarkkaavuustoiminnot

Erietyiset mielen toiminnot, joihin perustuu tarkkaavuuden kohdentuminen ulkoiseen ärsykkeeseen tai sisäiseen kokemukseen tilanteen vaatiman ajanjakson ajaksi.

Sisältää: tarkkaavuuden ylläpito, tarkkaavuuden siirtyminen, tarkkaavuuden jakautuminen, eri henkilöiden tarkkaavuuden kohdistuminen samaan ärsykkeeseen, keskittymiskyky, häiriintyvyys

b1521 Tunteiden säätely Mielen toiminnot, joihin perustuu tunnetilan kokemisen ja näkymisen säätely.

b7602 Tahdonalaisten liikkeiden koordinaatio

Toiminnot, joihin perustuu yksinkertaisten ja monimutkaisten tahdonalaisten liikkeiden koordinaatio, oikeassa järjestyksessä suoritettu liikesarja. *Sisältää: oikea/vasen-koordinaatio, näön avulla tapahtuvien liikkeiden koordinaatio, kuten silmä-käsi-/silmä-jalka koordinaatio.*

YMPÄRISTÖTEKIJÄT**Tuotteet ja teknologia (PL1)**

Tässä pääluokassa kuvataan luonnontuotteita tai ihmisen tekemiä tuotteita tai tuotejärjestelmiä, laitteita ja teknologiaa, jotka kuuluvat yksilön välittömään ympäristöön ja jotka on koottu, luotu, valmistettu tai tuotettu teollisesti. Ympäristötekijät-luokituksen käytön kannalta apuvälineet ja teknologiat on kuitenkin määritelty tässä pääluokassa kapeammin eli minä tahansa tuotteina, kojeina, välineinä ja teknologioina, jotka on yksilöllisesti sovitettu tai erityisesti suunniteltu parantamaan vammaisen henkilön toimintakykyä.

e1100 Elintarvikkeet Mikä tahansa luonnon tai ihmisen tekemä tuote tai aine, joka on kerätty, valmistettu tai tuotettu nautittavaksi, kuten *raaka, prosessoitu ja valmistettu ruoka ja juomat*, joissa on erilaisia ainesosia, yrttejä ja mineraaleja (vitamiineja tai muita hivenaineita).

e1151 Päivittäisen elämän erityistuotteet ja teknologiat henkilökohtaiseen käyttöön (Yksilölliset apuvälineet)

Yksilöllisesti sovitettut tai erityissuunnitellut välineet, tuotteet ja teknologiat, jotka auttavat ihmisiä päivittäisessä elämässä, kuten proteesit ja *ortoosit*, ja ympäristön hallintalaitteet

e1201 Erityistuotteet ja teknologiat henkilökohtaiseen liikkumiseen ja liikenteeseen sisä- ja ulkotiloissa

Yksilöllisesti sovitettut tai erityissuunnitellut välineet, tuotteet ja teknologiat, jotka auttavat ihmisiä liikkumaan rakennusten sisä- ja ulkopuolella, kuten kävelyn apuvälineet, pyörätuolit ja siirtymisvälineet.

e1251 Kommunikoinnin erityistuotteet ja teknologiat

Yksilöllisesti sovitettut tai erityissuunnitellut välineet, tuotteet ja teknologiat, jotka auttavat ihmisiä lähettämään ja vastaanottamaan tietoa, kuten erityiset näön apuvälineet, sähköoptiset laitteet, piirustuksen ja käsin kirjoittamisen apuvälineet, viestintäjärjestelmät, tietokoneohjelmat ja -laitteistot, sisäkorvaistutukset, kuulokojeet, FM-laitteet, ääniproteesit, kommunikaatiotaulut, silmälasit.

e130 Opetustuotteet ja teknologiat

Välineet, tuotteet, prosessit, menetelmät ja teknologiat, joita käytetään tiedon, asiantuntemuksen tai taidon hankkimisessa, mukaan lukien ne, jotka on yksilöllisesti sovitettu tai erityissuunniteltu niitä käyttävälle henkilölle.

e150 Julkisten rakennusten arkkitehtuuri- ja rakennussuunnittelun sekä rakentamisen tuotteet ja teknologiat

Tuotteet ja teknologiat, joista muodostuvat ihmisen tekemät yksilön käytössä olevat sisä- ja ulkotilat, jotka on suunniteltu ja rakennettu julkiseen käyttöön, mukaan lukien ne tuotteet ja teknologiat, jotka on yksilöllisesti sovitettu tai erityissuunniteltu niitä käyttävälle henkilölle.

Tuki ja keskinäiset suhteet PL3

Tässä pääluokassa käsitellään ihmisiä ja eläimiä, jotka tarjoavat käytännössä toteutuvaa fyysistä tai emotionaalista tukea, hoivaa, suojelua, avustamista ja yhteyksiä muille henkilöille heidän kotonaan, työpaikalla, koulussa, leikkien lomassa tai päivittäisen elämän muissa toimissa. Tämä pääluokka ei käsittele tukea antavan henkilön tai tukea antavien ihmisten asenteita. Ympäristötekijä, jota kuvataan ei ole ihminen, vaan kuvattavana on ihmisen tarjoaman fyysisen tai emotionaalisen tuen määrä.

e310 Lähiperhe

Henkilöt, jotka ovat sukua syntymän, avioliiton tai muun kulttuurisesti hyväksytyyn suhteen nojalla, muodostavat lähiperheen. Lähiperheeseen kuuluvat esimerkiksi aviopuolisot, avokumppanit, vanhemmat, sisarukset, lapset, sijaisvanhemmat, adoptiovanhemmat ja isovanhemmat.

e325 Tuttavat, ikätoverit, työtoverit, naapurit ja yhteisön jäsenet (ikätoverit/kaverit/ryhmä)

Henkilöt, jotka tuntevat toisensa tuttavina, ikätovereina, työtovereina, naapureina ja yhteisön jäseninä työn, koulun, vapaa-ajan ja muiden elämän tilanteiden yhteydessä ja jotka jakavat keskenään demografisia piirteitä, kuten ikä, sukupuoli, uskonnollinen vakaumus, etnisyyttä tai yhteiset harrastukset

e360 Muut ammattihenkilöt (varhaiskasvatuksen työntekijät)

Kaikki terveyspalvelujärjestelmän ulkopuoliset palveluntuottajat mukaan lukien sosiaalityöntekijät, lakimiehet, opettajat, arkkitehdit ja suunnittelijat.

e340 Kotipalvelutyöntekijät ja henkilökohtaiset avustajat

Henkilöt, jotka antavat pyydettyä julkisin tai yksityisin varoin tai vapaaehtoiselta pohjalta järjestettyjä palveluja ihmisten tukemiseksi heidän päivittäisissä toimissaan ja heidän suoritusastonsa ylläpitämiseksi työssä, koulutuksessa tai muussa elämäntilanteessa, kuten kodinsiivous ja kodin kunnossapitotehtävät, henkilökohtainen apu, kuljetusapu, maksettu apu, lapsenvahdit ja muut hoitajat.

e355 Terveystieteiden ammattihenkilöt (terapeutit)

Kaikki terveyspalvelujärjestelmän piiriin kuuluvat palveluntuottajat kuten lääkärit, sairaanhoitajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, puheterapeutit, kuulontutkijat, apuvälineteknikot, terveydenhuollon sosiaalityöntekijät.

Asenteet PL3**e425 Tuttavien, ikätoverien, työtoverien, naapurien ja yhteisön jäsenten asenteet**

Tuttavien, ikätoverien, työtoverien, naapurien ja yhteisön jäsenten yleiset tai erityiset mielipiteet ja uskomukset henkilöstä itsestään tai muista asioista (esim. sosiaaliset, poliittiset ja taloudelliset asiat), jotka vaikuttavat kyseisen henkilön käyttäytymiseen ja toimintaan.

e455 Muiden ammattihenkilöiden asenteet

Terveystieteidenhuoltoon liittyvien ja muiden ammattihenkilöiden yleiset tai erityiset mielipiteet ja uskomukset henkilöstä itsestään tai muista asioista (esim. sosiaaliset, poliittiset ja taloudelliset asiat), jotka vaikuttavat kyseisen henkilön käyttäytymiseen ja toimintaan.